

Zadania domowe z fizyki statystycznej (IV rok)
do wykładu prof. B. Cichockiego.

Seria 10

Zadanie 1. Kwantowy gaz doskonały znajduje się w stanie równowagi termodynamicznej. Wykazać, że fluktuacje liczby obsadzeń $n_{\mathbf{k}}$ stanów jednocząstkowych o wektorze falowym $\mathbf{k}$ są dane wyrażeniami:

$$\langle (\Delta n_{\mathbf{k}})^2 \rangle = \begin{cases} \langle n_{\mathbf{k}} \rangle (1 - \langle n_{\mathbf{k}} \rangle) & \text{fermiony} \\ \langle n_{\mathbf{k}} \rangle (1 + \langle n_{\mathbf{k}} \rangle) & \text{bozony} \\ \langle n_{\mathbf{k}} \rangle & \text{statystyka Boltzmannna} \end{cases} .$$

Zadanie 2. Udowodnić, że entropia kwantowego gazu doskonałego wyraża się wzorem

$$S = -k_B \sum_{\mathbf{k}} [\langle n_{\mathbf{k}} \rangle \ln \langle n_{\mathbf{k}} \rangle \mp (1 \pm \langle n_{\mathbf{k}} \rangle) \ln (1 \pm \langle n_{\mathbf{k}} \rangle)] ,$$

w którym górny znak odnosi się do bozonów a dolny do fermionów.

Zadanie 3. Posługując się zespołem mikrokanonicznym znaleźć ciepło właściwe układu N jednowymiarowych, (rozdzielalnych) kwantowych oscylatorów harmonicznycch o tej samej częstotliwości ω .

Zadanie 4. Obliczyć trzeci współczynnik wirialny dla doskonałego gazu fermionów.

Zadanie 5. Wykazać, że w przypadku doskonałego gazu kwantowego fermionów, którego gęstość stanów jednocząstkowych jest postaci $g(\epsilon) = C\epsilon^\alpha$, gdzie C i α są stałymi, spełniony jest związek

$$pV = \frac{U}{1 + \alpha} .$$

Zadanie 6. Udowodnić nierówności

$$\frac{pV}{k_B T} - 1 \leq 0 ,$$

dla gazu doskonałego bozonów i

$$\frac{pV}{k_B T} - 1 \geq 0 ,$$

w przypadku fermionów.

Każde z zadań proszę rozwiązać na osobnej kartce. Jedno z nich będzie zbierane na wykładzie we **ŚRODE** 5 I.

Zadania te obowiązują także na kolokwium 10 I!

Uwaga: Rozwiązania zadań *muszą* być opatrzone komentarzami wyjaśniającymi tok rozumowania! Za same wzorki punkty przyznawane nie będą